

Prijímacia skúška zo SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY

Šk. rok 2018/2019 1. kolo – 2. termín

Kód žiaka .....

Prečítaj si text:

Ukážka č.1

Podzemný tatranský obor

Vo Vysokých Tatrách, vo vápencovom masíve Javorinská Široká (2210 m) medzi Bielovodskou a Javorovou dolinou, objavila 26. júna 2004 dvojica jaskyniarov Igor Pap a Branislav Šmída ďalšiu vysokotatranskú jaskyňu, ktorú pomenovali Mesačný tieň. Jej vchod tvorila pôvodne len nenápadná prepadlina s rozmermi 0,5 x 1 m, ktorá viedla do prvej 25-metrovej priepasti.

Najväčšia podzemná sieň dosahuje rozmery menšieho futbalového štadiónu. Je tu aj niekoľko hlbokých vertikál: šachta pomenovaná ako Mesačná stvora je určite viac než 100 m hlboká, s priemerom cez 10 m, pričom nahor ešte pokračuje nepreskúmaným komínom. Klíma v jaskyni je veľmi nehostinná až surová, teploty sa pohybujú medzi 3 – 4 °C a vlhkosť je takmer 100-percentná. Vchod do nej sa nachádza vo výške 1 800 metrov.

Objavitelia Mesačného tieňa sa pohrávajú s myšlienkou urobiť z nej najdlhšiu a najhlbšiu jaskyňu na Slovensku. „Za pár rokov budeme Demänovským jaskyniam dýchať na chrbát, lebo kopec je veľký a možnosti sú neobmedzené,“ uviedol B. Šmída. Zo štatistík vyplýva, že približne polovica významných jaskýň bola objavená náhodne. „Väčšinou ich objaví niekto, kto s jaskyňami nemá nič spoločné. Je to poľovník alebo znalec dajakého terénu,“ povedal Šmída. Druhá polovica jaskýň bola objavená jaskyniarimi, ktorí cielene študujú perspektívny terén a geologické mapy. To bol aj prípad Mesačného tieňa.

V roku 2006 sa s dosiahnutou hĺbkou 441 metrov stala jaskyňa druhou najhlbšou na Slovensku. Začiatkom júla 2009 jaskyniari dosiahli dĺžku 20,6 km a Mesačný tieň sa stal už treťou najdlhšou jaskyňou na Slovensku. Nové objavy boli realizované v odľahlej časti jaskyne, ktorú nazvali Východné vetry. Z charakteru silných prievanov sa dá predpokladať, že v okolí tejto vetvy sa nachádza niekoľko kilometrov ďalších neprebádaných priestorov. V plafone jednej z chodieb je tiež akýsi „prieval“ do neznámeho veľkého domu alebo šachty, kam sa rozlieha mimoriadne silná a ťahavá ozvena, akú v Mesačnom tieni jaskyniari doteraz ešte nikdy nezaregistrovali.

1. Vyhľadajte informáciu, za akých okolností jaskyniari objavili jaskyňu Mesačný tieň?

- Po informácii od amatérskych jaskyniarov.
- Pri zámernom sledovaní vytypovaného terénu.
- Po odporúčaní od náhodných prieskumníkov.
- Náhodne pri prieskume Vysokých Tatier.

2. Ktoré tvrdenie v ukážke č. 1 je pravdivé?

- V roku 2009 sa jaskyňa s dosiahnutou hĺbkou 441 metrov stala druhou najhlbšou na Slovensku.
- Klíma v jaskyni je veľmi nehostinná až surová.
- Mesačný tieň sa stal v roku 2006 druhou najdlhšou jaskyňou na Slovensku.
- Nové objavy boli realizované v odľahlej časti jaskyne, ktorú nazvali Severné vetry.

3. Dopln do súvetí čiarku.

- Najprv pomohli svojim starým rodičom potom sa zabávali.
- Všetci sa hlasno rozprávali ba niektorí aj kričali.
- Môj otec rozprával príbeh ktorý všetkých zaujal.
- Nepovedal jej nič lebo sa mu nechcelo.

4. Označ správne napísanú vetu.

- „Dávajte si na ceste pozor! Upozorňuje Peter.“
- Dávajte si na ceste pozor! Upozorňuje Peter.
- „Dávajte si na ceste pozor!“ upozorňuje Peter.
- Dávajte si na ceste pozor! „Upozorňuje Peter.“

5. Doplň i/í alebo y/ý.

- a) p....tvať, prep....ch, b....ftek, br....ndza, kr....ha
- b) b....rmovka, pokr....tec, šm....k, m....dlo, m....šiak
- c) r....val, m....xér, m....nca, v....sost', v....zuálny
- d) s....la, s....korka, v....siet', m....znút', p....lier

6. Doplň i/í.

- a) Koncom týždňa navštívim svoj....ch rodičov.
- b) So svoj....m bratom si dobre rozumiem.
- c) Dokážem sa porozprávať so svoj.... otcom.
- d) Svoj....m správaním si potvrdil, aký si človek.

7. Označ vetu, v ktorej je príslovka.

- a) Postav sa na toto miesto.
- b) Odteraz budem dobrý.
- c) Do tejto chvíle som bol trpezlivý.
- d) Pozri sa na ľavú stranu.

8. Označ prisudzovací sklad.

- a) píše knihu
- b) opravuje auto
- c) obed chutil
- d) predáva citróny

9. Označ vetu, v ktorej je prirad'ovací sklad.

- a) Cesta z Kremnice do Nitry netrvala dlho.
- b) Slniečko hrialo a vetrík nás ovieval.
- c) Horské lúky, potoky i háje nás vítali svojou krásou.
- d) Jesenné ovocie máme zo všetkého najradšej.

10. Označ jednočlennú vetu.

- a) Padá dážď.
- b) Vonku sa schladilo.
- c) Nad nami vidieť blesky.
- d) Neďaleko udrel hrom.

11. Označ vetu so zhodným prívlastkom.

- a) Pozerala som sa na jasnú oblohu.
- b) Auto rýchlo uháňalo diaľnicou.
- c) Na sídlisku murári začali stavať budovy.
- d) V kine sa premietal film Leto s Monikou.

12. Označ rad, v ktorom sú všetky názvy správne napísané.

- a) Jadranské more, Slovenské národné múzeum, Európania
- b) Univerzita Komenského, Ivan Hrozný, Červený Kríž
- c) Národná Banka Slovenska, Prístavný Most, Gymnázium Jána Hollého
- d) Slovenské Pedagogické Nakladateľstvo, Nobelova cena, Zlaté piesky

13. Označ abstraktné podstatné mená.

- a) ulica, papier, strach, chlieb, podpis
- b) potok, chládok, váhy, sila, odvaha
- c) láska, smútok, nadanie, teplo, vytrvalosť
- d) zápas, nácvik, lipa, stehlík, lístie

14. Označ rad podstatných mien, ktoré majú v nominatívne množného čísla -y/-ý.

- a) krku, tunela, nôh, sviac, hôr, zubu
- b) jamôk, záhrad, javora, plota, vojen, pohľadu
- c) izieb, bájok, opíc, lôpt, vtákov, rýb
- d) hluku, čajov, sôch, chát, monológu, telegramu

Ukážka č.2

Radost'

Žil raz jeden šťastný obuvník. Šil ľuďom topánky, za svoju poctivú prácu mu spokojní klienti vždy nechali toľko, že mal dosť na živobytie pre celú svoju rodinu. Účty si nevedol, ľuďom dôveroval.

Bol to veselý obuvník, stále si spieval, tešil sa a chýr o jeho veselosti sa rozšíril po celom okolí. A pretože ľudia radosť milujú, nuž chodili mnohí za zručným obuvníkom v nádeji, že sa aj im dostane z toho lieku pre dušu.

Avšak stala sa zlá vec. Obuvníkovi nariadili začať za prácu brať peniaze. Jeho život sa zmenil. Mnoho času musel venovať účtom. Musel počítat počet vyrobených topánok, množstvo použitého materiálu, musel vypočítat cenu, viesť účtovníctvo. A to všetko bola veľmi vážna vec, zaberala mnoho času i námahy. Namiesto radosti sa do srdca ako tichý zlodej začala vkrádať nervozita, nepokoj.

A z obuvníckej chalupy bolo počuť stále menej spevu a stále menej ľudí sa prichádzalo sýtiť jeho veselým srdcom. Nezdá sa vám, že i dnes chodí okolo nás veľa smutných "obuvníkov"? Bez úsmevu, bez túžby žiť, lebo dovolili radosť z krásnych okamihov uletieť a nahradili ju starosťami o luxusnejší a úspešnejší život, **o život na vysokej nohe.**

Zdroj: Daniela Zubčáková, 25.06.2010, 06:00 <http://www.rozhlas.sk/radio-slovensko/zamyslenie-na-dnesny-den/Radost?l=2&i=56163&p=2>

15. Z ukážky č.2 nevyplýva, že:

- a) šťastný obuvník bol veselý, lebo bol bohatý
- b) veselý obuvník poctivo vyrábal topánky
- c) šťastný obuvník bol známy v celom okolí
- d) veselý obuvník mal veľa zákazníkov

16. Z ukážky č.2 vyplýva, že:

- a) život veselého obuvníka zmenil zlodej
- b) radosť je veľmi vážna vec a zaberá veľa času
- c) obuvník objavil zázračný liek na dušu
- d) radosť nahrádzame starosťami o lepší život

17. Určte jazykový štýl použitý v ukážke č.2:

- a) náučný
- b) výkladový
- c) publicistický
- d) informačný

18. Uved'te správny význam podčiarknutého ustáleného slovného spojenia (frazologizmu) v poslednej vete ukážky č.2:

- a) žiť veľmi skromne
- b) žiť pre veľké ideály
- c) žiť veľmi rýchlo
- d) žiť v prepychu

19. Ktorá z uvedených možností je správna?

Legenda je

- a) lyrické dielo, obsahom sú predstavy o vzniku sveta a prírodných javov.
- b) epické dielo, obsahom je život a zázraky svätých.
- c) lyrické dielo, obsahom je život a zázraky mučeníkov.
- d) epické dielo, obsahom sú príbehy o bohoch a nadprirodzených bytostiach.

20. V ktorej z možností je správne charakterizovaný literárny žáner?

- a) Óda je epická báseň, ktorá vyniká nadnesenosťou a pátosom.
- b) Balada má pochmúrny dej a končí sa víťazstvom dobra nad zlom.
- c) Román zobrazuje široký okruh života, vystupuje v ňom veľa postáv.
- d) V poviedke sa charakter postavy v priebehu deja vyvíjajú a formujú.

21. Ktorá z uvedených charakteristík sa vzťahuje na baladu?

- a) zobrazenie neznámych javov z prírody
- b) zobrazenie deja prostredníctvom symbolov
- c) skrytá kritika zlých ľudských vlastností
- d) pochmúrna nálada s tragickým koncom

22. Ktorý z uvedených znakov nie je typický pre divadelnú hru?

- a) dominantnosť dialógov
- b) prítomnosť rozprávača
- c) členenie na dejstvá
- d) postoj a reč tela

23. Ktorá z nasledujúcich ľudových múdrostí je pranostikou?

- a) Komu sa nelení, tomu sa zelení.
- b) Keď netečie, aspoň kvapká.
- c) Margita muchám vrece rozväzuje.
- d) Po daždi zas slnko svieti.

- 24. V ktorej z možností je uvedené správne tvrdenie?**
- Filmová rozprávka neobsahuje dialogizovanú reč.
  - Derniéra je posledné predstavenie dramatického žánru.
  - Inscenácia je úprava filmového diela do literárnej podoby.
  - Scenárista a dramaturg sa nepodieľajú na realizácii filmu.
- 25. Pomenuj básnické umelecké prostriedky:**
- mesiac sa díva .....
  - do vlasov spáchla vôňa líp .....
  - mesto ako v závetrí spí .....
  - A čo je mladosť? .....
  - jagavé hviezdy .....
  - v kalnom striebre nebies ospalých .....
- 26. Aký umelecký prostriedok predstavuje slovné spojenie celé námestie sa zabávalo?**
- personifikáciu
  - epiteton
  - metonymiu
  - prirovnanie
- 27. Opakovanie divadelnej hry sa nazýva:**
- kolízia
  - premiéra
  - expozičia
  - repríza
- 28. Súbor všetkých pôvodných literárnych diel, ktoré napísali autori jedného národa, sa nazýva:**
- svetová literatúra
  - európska literatúra
  - národná literatúra
  - antická literatúra
- 29. Hlaholika je:**
- druhé staroslovienske písmo
  - prvé staroslovienske písmo
  - písmo, ktorým píšú v Rusku
  - obrázkové písmo
- 30. Označ správne tvrdenie.**
- V roku 1878 uzákonil A. Bernolák spisovnú slovenčinu na základe západoslovenského nárečia.
  - Jeho gramatika vyšla pod názvom Nauka reči slovenskej.
  - Tri slovenské gymnáziá boli otvorené v roku 1862 v Martine, Trnave a v Kláštore pod Znievom.
  - Matica slovenská bola založená v roku 1863 v Martine.
- 31. Označ vysvetlenie frazeologizmu: *Hádzať hrach na stenu*.**
- usilovať sa o niečo
  - niečo zbytočne hovoriť
  - byť skvelým hráčom
  - snažiť sa o dokonalosť
- 32. Označ správnu odpoveď. Základné literárne druhy sú:**
- lyrika, epika, dráma
  - báseň, dráma, poézia
  - epika, lyrika, satira
- 33. V ktorej možnosti sú všetky pojmy charakteristické pre povesť?**
- fantázia, reálny základ, epika
  - fantázia, tragický koniec, próza
  - vymyslený základ, fantázia, epika
  - reálny základ, personifikácia, lyrika
- 34. Forma ľudovej slovesnosti: *Matej Pady láme* je:**
- príslovie
  - porekadlo
  - pranostika
- 35. V ktorej z možností nie je personifikácia?**
- slnko vie čítať medzi riadkami
  - sivá ranná hmla si sedí
  - zem je ešte od včerajška teplá
  - nezbedník pýr sa pýri
- 36. Napíš, s akým menom sa spája uzákonenie spisovnej slovenčiny:**
- v roku 1787 .....
  - v roku 1843 .....